

СИЛАБУС

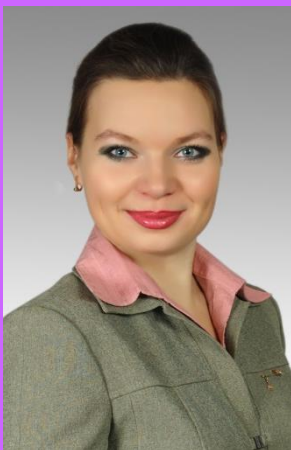
(обов'язкова навчальна дисципліна)

Аграрний бізнес

Освітньо-професійна програма «Підприємництво»
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Галузь знань 07 Управління та адміністрування

освітній ступінь Магістр

Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Розробник: Юлія Самойлик, професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин, доктор економічних наук, професор

Гарант: Олена Михайлова, доцент кафедри підприємництва і права, кандидат економічних наук, доцент

Полтава
2021-2022 н.р.

1. Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Аграрний бізнес
Назва структурного підрозділу	Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин
Мова викладання	англійська
Контактні дані розробника	Викладач: Самойлик Юлія, доктор економічних наук, доцент Контакти: ауд. 473, навчальний корпус № 4, e-mail: juliia.samoilyk@pdaa.edu.ua , https://www.pdaa.edu.ua/people/samoilyk-yuliya-vasylivna
Рівень вищої освіти	магістр
Спеціальність	Освітньо-професійна програма «Підприємництво», Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Передумовами для вивчення дисципліни «Аграрний бізнес» є навчальні дисципліни, які мають бути вивчені здобувачами вищої освіти раніше на освітньому рівні Бакалавр «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємства», «Маркетинг, «Статистика», «Менеджмент» Вивчення курсу базується на законах України, указах Президента України, постановах Кабінету Міністрів України та інших нормативних актах та документах, які регулюють та впливають на міжнародний агробізнес.

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування професійних компетентностей та системи знань бізнес-процесів, що відбуваються на аграрному міжнародному ринку та пріоритетів його розвитку; формування навиків щодо оцінювання бізнес-середовища на міжнародних ринках; виявлення особливостей ведення аграрного бізнесу в різних країнах; оцінювання конкурентоспроможності та потенціалу розвитку національних виробників на міжнародних ринках в умовах економічної глобалізації.

Основні завдання навчальної дисципліни: формування у здобувачів вищої освіти системи знань що сучасного стану, перспектив розвитку міжнародного агробізнесу та галузевий пріоритетів в аграрній сфері з точки зору розвитку міжнародного бізнесу; основних принципів ефективного ведення міжнародного агробізнесу; методів оцінювання зовнішнього середовища та ризиків виходу на зовнішній ринок; методів обґрунтування міжнародних проектів в аграрній сфері; методів маркетингового аналізу та дослідження міжнародних аграрних ринків; підходів щодо оцінювання глобалізаційних впливів на міжнародний агробізнес.

Компетентності:

спеціальні:

СК 1. Здатність розробляти та реалізовувати стратегію розвитку підприємницьких, торговельних та/або біржових структур.

Програмні результати навчання:

ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

Методи навчання:

ПРН	Методи навчання
<p>ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності</p>	<p>Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:</p> <p>- за джерелом знань: МН1 – словесні методи: лекція; розповідь-пояснення; МН2 – наочні методи: демонстрування; спостереження; МН3 – практичні методи: практичні роботи; розрахункові роботи, конспектування;</p> <p>- за ступенем керівництва: МНСР2 - робота під керівництвом викладача: самостійна робота; розв'язування задач; виконання практичних завдань;</p> <p>- за логікою (МНЛ): МНЛ1 – індуктивний – метод навчання, що забезпечує перехід від часткового до загального, від конкретного до абстрактного (викладач подає і пояснює факти, наводить приклади, демонструє досліди, наочні посібники, підводячи до узагальнення, виведення правил, законів, нових понять – студенти засвоюють окремі факти, роблять висновки, узагальнюють навчальний матеріал); МНЛ2 – дедуктивний – метод навчання, що забезпечує перехід від загального до часткового, від абстрактного до конкретного, процес логічного переходу від деяких припущень, посилянь до їх наслідків, висновків (викладач повідомляє загальне положення, формулу, закон, згодом поступово підкріплює їх конкретними прикладами, наводить окремі випадки, конкретні завдання – студенти сприймають загальні положення, формули, закони, потім засвоюють висновки, наводять власні приклади); МНЛ4 – аналітичний – метод навчання, що передбачає виокремлення частини з цілого і має такі компоненти: осмислене сприйняття інформації, виокремлення суттєвих ознак і відношень, поділ на елементи і знаходження вихідної структурної одиниці; осмислення зв'язків, їх синтез; МНЛ5 – синтетичний – метод навчання, що передбачає уявне або практичне поєднання виокремлених шляхом аналізу елементів в єдине ціле і забезпечує пізнання конкретного через єдність різноманітного і здійснюється переважно на теоретичному рівні пізнання; МНЛ6 – порівняння – метод навчання, що полягає у виявленні подібності та відмінностей між предметами і явищами і передбачає такі дії: визначення об'єктів порівняння; виявлення основних ознак; зіставлення; знаходження подібності чи відмінності; знакове оформлення результатів порівняння (складання таблиці, плану, схеми чи моделі); МНЛ7 – узагальнення – метод навчання, що полягає в переході між менш загальних до більш загальних знань, абстрагуванні та знаходженні спільних ознак і передбачає такі дії: добір типових фактів, знаходження основного; порівняння; первинні висновки, їх теоретична інтерпретація; аналіз діалектики розвитку явища; знакове оформлення результатів узагальнення (формули, моделі, тенденції та ін.);</p> <p>Інноваційні методи навчання: МНІ4 – комп'ютерні і мультимедійні методи – дистанційне навчання.</p>

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Аграрний бізнес в системі економічних відносин

З'ясування сутності та взаємозв'язків між категоріями «бізнес», «підприємницька діяльність» «аграрний бізнес», «агропродовольчий бізнес». Основні принципи ведення аграрного бізнесу на міжнародному ринку. Ознайомлення з концептуальними підходами щодо формування бізнес-моделей на міжнародному аграрному ринку. Виявлення ролей стейкхолдерів міжнародного агробізнесу. Виявлення особливостей економічних відносинах, що виникають у процесі здійснення міжнародного аграрного бізнесу.

Тема 2. Особливості аграрного ринку та його інфраструктури

Виявлення сутності ринку та характеристика видів ринків. Структура ринку. Особливості ринкової економіки. Вивчення основних теорій ринків. Сутність теорії А. Сміта. Теорія Д. Рікардо. Сучасні ринкові теорії. Характеристика ринкової системи, середовища, парадигм ринку. Структура ринкового механізму. Сутність та особливості міжнародної конкуренції. Види конкуренції. Вивчення складових інфраструктури міжнародного аграрного ринку. Функції інфраструктури.

Виявлення сутності та особливостей аграрного та агропродовольчого ринків. Функції ринку в міжнародному середовищі. Оцінювання зовнішнє середовище існування суб'єктів міжнародного агробізнесу. Мікросередовище. Макросередовище. Чинники, що визначають складність оцінювання зовнішнього середовища на міжнародних ринках. Особливості моніторингу зовнішнього середовища. Прогнозування зовнішнього середовища. Формування етапів аналізу зовнішнього середовища. SWOT-аналіз як основний метод оцінювання зовнішнього середовища.

Тема 3. Конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі

Сутність конкуренції. Економічні теорії щодо виникнення конкуренції. Види конкуренції. Особливості чистої конкуренції. Природа монополій. Природні монополії. Міжнародні монополії. Транснаціональні корпорації. Сутність конкурентоспроможності. Чинники конкурентоспроможності. Рівні конкуренції. Конкурентні переваги. Особливості міжнародної конкуренції. Національний ринок. Світовий ринок. Міжнародний ринок. Глобальний ринок. Види конкурентів на міжнародних ринках. Політика протекціонізму на аграрних ринках. Конкурентоспроможність підприємства. Конкурентоспроможність продукції. Конкурентоспроможність галузі. Конкурентоспроможність країни.

Виявлення особливостей міжнародного агропродовольчого сектору економіки та його структури. Оцінювання кон'юнктури міжнародного агропродовольчого ринку. Тенденції розвитку агропродовольчого сектору економіки у міжнародному вимірі.

Тема 4. Ринок зерна та олій

Характеристика сегментів зернового ринку. Обсяги та структура світового споживання зерна. Напрями переробки зернової продукції. Суміжні із зерновою галузі. Попит і пропозиція на ринку зерна. Особливості функціонування ринку кукурудзи. Особливості ринку зерна озимої пшениці. Особливості ринку вівса та жита. Особливості функціонування ринку бобових культур. Основні виробники зерна у світовому масштабі. Основні споживачі зерна та зернової продукції. Міжнародні обмеження щодо виробництва та продажу зерна. Оцінювання потенціалу національного виробника зерна на світовому сегменті даного ринку.

Характеристика сегментів ринку олійних культур та олій. Обсяги та структура світового споживання олій. Світовий ринок соняшникової олії. Світовий ринок оливкової олії. Світовий ринок ріпакової олії. Напрями переробки олійної продукції. Суміжні із олійною галузі. Попит і пропозиція на ринку олій. Позиції України на світовому ринку соняшнику та соняшникової олії. Експортний потенціал соняшникової олії України. Особливості імпорту оливкової олії в Україну та інші країни світу. Особливості розвитку нетрадиційних сегментів олійного ринку в Україні (ріпакова олія, лляна олія, виноградна олія, гарбузова, горіхова олія). Ментальні особливості споживання олій. Оцінювання потенціалу національного виробника насіння олійних культур та олій на світовому сегменті даного ринку.

Тема 5. Ринок овочів, плодів, ягід

Характеристика сегментів ринку овочів, плодів, ягід. Обсяги та структура світового споживання овочів, плодів, ягід. Ментальні особливості споживання овочів, плодів, ягід. Світовий ринок цитрусових фруктів. Світовий ринок плодів і ягід помірного клімату. Світовий ринок баштанних культур. Світовий ринок овочів закритого ґрунту. Світові тенденції створення вертикальних ферм.

Напрями переробки овочів, плодів, ягід. Суміжні із плодоовочевим сектором галузі. Попит і пропозиція на ринку овочів, плодів, ягід. Позиції України на світовому ринку овочів, плодів, ягід. Експортний потенціал України у виробництві овочів, плодів, ягід. Особливості імпорту овочів, плодів, ягід Україну. Особливості розвитку нетрадиційних сегментів плодово-овочевого сектору. Оцінювання потенціалу національного виробництва овочів, плодів, ягід на світовому сегменті даного ринку.

Тема 6. Ринок молока та м'яса

Характеристика сегментів ринку молочної продукції. Обсяги та структура світового споживання молока та молочних продуктів. Ментальні особливості споживання молока та молочних продуктів. Специфіка експорту та імпорту молокопродуктів. Особливості розвитку молочного скотарства в Україні та світі. Тенденції розвитку молокопереробної галузі галузі в Україні та світі. Попит і пропозиція на ринку молока та молочної продукції. Позиції України на світовому ринку молока та молочної продукції. Оцінювання потенціалу національного виробника молока та молочної продукції на світовому сегменті даного ринку.

Характеристика сегментів ринку м'яса та м'ясопродуктів. Обсяги та структура світового споживання м'яса та м'ясопродуктів. Ментальні особливості споживання м'яса та м'ясопродуктів. Специфіка експорту та імпорту м'яса та м'ясопродуктів. Особливості розвитку м'ясного скотарства, свинарства, конярства, козівництва, вівчарства, птахівництва в Україні та світі. Тенденції розвитку м'ясопереробної галузі в Україні та світі. Розвиток екзотичного напрямку тваринництва і звідництва в Україні та світі. Попит і пропозиція на ринку м'яса та м'ясопродуктів. Позиції України на світовому ринку м'яса та м'ясопродуктів. Оцінювання потенціалу національного виробника м'яса та м'ясопродуктів на світовому сегменті даного ринку.

Тема 7. Ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки

Специфіка ринку оборотних засобів для сільського господарства. Характеристика сегментів ринку оборотних засобів для сільського господарства. Системи технологій у сільському господарстві та їх вплив на потребу в оборотних засобах. Техніко-технологічні та економічні характеристики насіння. Світові виробники насіння. Перспективи розвитку національної селекції та насінництва. Проблематика використання генно-модифікованих організмів. Роль добрив і засобів захисту рослин у забезпеченні урожайності сільськогосподарських культур. Попит і пропозиції на ринку насіння, добрив, засобів захисту рослин. Специфіка експорту та імпорту насіння, добрив, засобів захисту рослин. Позиції України на світовому ринку насіння, добрив, засобів захисту рослин. Оцінювання потенціалу національного виробника насіння, добрив, засобів захисту рослин на світовому сегменті даного ринку.

Специфіка ринку агротехніки. Характеристика сегментів ринку агротехніки. Системи технологій у сільському господарстві та їх вплив на потребу в агротехніці. Техніко-технологічні та економічні показники агротехніки. Види та класифікація агротехніки. Світові виробники агротехніки. Перспективи розвитку національного сільськогосподарського машинобудування та техніки для агропереробної сфери. Ринок комплектуючих до сільськогосподарської техніки. Попит і пропозиції на ринку агротехніки. Специфіка експорту та імпорту агротехніки. Позиції України на світовому ринку агротехніки. Конкурентоспроможність національного виробника на світовому ринку агротехніки. Оцінювання потенціалу національного виробника агротехніки на світовому сегменті даного ринку. Цифрові технології в аграрній сфері.

Тема 8. Ринок органічної продукції

Сутність органічної продукції. Законодавча база органічного виробництва. Міжнародні організації виробників органічної продукції. Сертифікація органічної продукції. Критерії органічної продукції та технологій органічного виробництва. Специфіка ринку органічної продукції. Вимоги до зберігання та транспортування органічної продукції. Світові тенденції розвитку органічних технологій. Кон'юнктура ринку органічної продукції на національному та світовому ринках. Характеристика сегментів ринку органічної продукції. Системи технологій в органічному виробництві. Особливості виробництва органічної продукції малими та великими агроформуваннями. Особливості маркетингу в органічному сегменті ринку. Ціноутворення на органічну продукцію. Купівельна спроможність населення на ринку органічної продукції. Специфіка експорту та імпорту органічної продукції. Екологічні аспекти органічного виробництва. Конкурентоспроможність національного виробника на світовому ринку органічної продукції. Оцінювання потенціалу національного виробника органічної продукції на світовому сегменті даного ринку.

Тема 9. Біржова торгівля та ціноутворення на аграрну продукцію.

Види бірж та основні принципи біржової торгівлі. Особливості товарних бірж. Аграрна біржа. Правила торгівлі на аграрній біржі. Закон України «Про товарні біржі». Учасники біржової торгівлі. Форвардні та ф'ючерсні угоди. Біржові індекси. Ціноутворення на аграрних біржах. Види цін. Чинники формування цін на аграрну продукцію. Роль державного регулювання у ціноутворенні. Структура ціни на аграрну продукцію. Спотова ціна. Біржова угода. Особливості поставок аграрної продукції за біржовими угодами. Характеристика діяльності найбільших аграрних бірж, зокрема Чиказької та Нью-Йоркської товарних бірж. Українська аграрна біржа. Перспективи розвитку біржової торгівлі в Україні. Переваги та недоліки біржової торгівлі. Перспективи виходу національного аграрного виробника на біржу. Особливості біржової торгівлі дрібними агровиробниками. Аукціони та їх види. Ментальні особливості біржової торгівлі та проведення аукціонів.

Тема 10. Аграрна політика та державне регулювання в аграрній сфері

Характеристика аграрної політики. Політика протекціонізму країн світу. Державне регулювання економіки та аграрного бізнесу. Митна політика та система квотування. Вивчення правил Інкотермс. Напрями державної підтримки аграрного сектору. Вплив держави на формування аграрної політики. Обов'язкові критерії державного впливу. Компоненти аграрної політики і потреба їх поєднання. Державна політика щодо розвитку продуктивних сил та економічних відносин в аграрному бізнесі. Ціноутворення на аграрну продукцію на внутрішніх та зовнішніх ринках. Формування державного резерву. Дотації та субсидії в різних країнах. Податкова система в аграрному секторі. Програми підтримки розвитку аграрного сектору економіки. Основні підходи до оцінки рівня державної підтримки аграрного сектору. Фіскальна політика в аграрному секторі. Світовий досвід державного регулювання в аграрній сфері. Вплив євроінтеграції на розвиток аграрної сфери. Регулювання світової агропродовольчої системи. Спільна аграрна політика Європейського Союзу.

Організаційно-правові форми суб'єктів аграрного ринку. Види об'єднань агроформувань. Організація господарської діяльності малих суб'єктів агропродовольчого ринку: фермерських господарств, сімейних ферм, особистих підсобних господарств. Вивчення форм агропромислової інтеграції в Україні та світі. Оцінювання основних факторів виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках. Структура та оцінювання витрат та доходів при міжнародній інтеграції. Світовий досвід агропромислової інтеграції та кооперації. Оцінювання інвестиційної привабливості агробізнесу.

Тема 11. Вплив кризових явищ на міжнародний агробізнес та оцінювання ризиків

Циклічні коливання в економіці. Теорія економічних циклів. Короткі, середні та довгі хвилі в економіці. Довгі хвилі М.Д. Кондратьєва. Сутність та види криз. Характеристика

найбільших економічних криз в історії. Чинники, що зумовлюють кризи. Локальні, світові та глобальні кризи. Позитивні та негативні наслідки економічних крих. Особливості впливу економічної кризи на аграрний сектор економіки. Поведінка суб'єктів агробізнесу в період кризи. Роль держави в період кризи. Види та класифікація господарських ризиків. Методика оцінювання ризиків. Управління ризиками. Антикризова діяльність. Антикризова стратегія. Особливості міжнародної аграрної політики в умовах світової кризи. Особливості кризи, викликані COVID-19, та її вплив на аграрний сектор економіки у світовому та національному масштабах.

Topic 1. The agrarian business in the system of economic relations

Topic 2. Features of the agricultural market and its infrastructure

Topic 3. The competition and competitiveness in agribusiness

Topic 4. The grain and oil market

Topic 5. The market of vegetables, fruits, berries

Topic 6. The milk and meat market

Topic 7. The market of seeds, fertilizers, plant protection products, agricultural machinery

Topic 8. The organic products market

Topic 9. The exchange trade and the pricing of agricultural products

Topic 10. The agrarian policy and the state regulation in the agricultural sector

Topic 11. The impact of crisis phenomena on the agricultural business and the risk assessment

Оцінювання результатів навчання

ПРН	Форми контролю
ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності	<ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - тестовий поточний контроль; - виконання завдань самостійної роботи (підготовка статті, виступи, доповіді, презентації); - розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів); - екзамен.

Забезпечення тематикою дисципліни успішного опанування програмних результатів навчання для здобувачів вищої освіти

Теми занять	Програмні результати навчання	
	ПРН 7	Разом
Тема 1. Аграрний бізнес в системі економічних відносин	+	+
Тема 2. Особливості аграрного ринку та його інфраструктури	+	+
Тема 3. Конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	+	+
Тема 4. Ринок зерна та олії	+	+
Тема 5. Ринок овочів, плодів, ягід	+	+
Тема 6. Ринок молока та м'яса	+	+
Тема 7. Ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки	+	+
Тема 8. Ринок органічної продукції	+	+
Тема 9. Біржова торгівля та ціноутворення на аграрну продукцію	+	+
Тема 10. Аграрна політика та державне регулювання в аграрній сфері	+	+
Тема 11. Вплив кризових явищ на аграрний бізнес та оцінювання ризиків	+	+
Разом	11	11
максимальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	100	100
мінімальний відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	60	60

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання (1-й семестр)

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок балів
ПРН 7. Визначати та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності	100	100	60
Разом	100	100	60

Форми оцінювання результатів навчання (1-й семестр) денна форма навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю									
	Усне опитування		Тестовий поточний контроль		Виконання завдань самостійної роботи (підготовка проекту)		Розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів)		Разом	
	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін	Макс
ПРН 7. Визначити та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності	15	25	15	25	15	25	15	25	60	100
Всього	15	25	15	25	15	25	15	25	60	100

Форми оцінювання результатів навчання (1-й семестр) заочна форма навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю									
	Усне опитування		Тестовий поточний контроль		Виконання контрольної роботи		Розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів)		Разом	
	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін к-сть балів	Макс к-сть балів	Мін	Макс
ПРН 7. Визначити та впроваджувати стратегічні плани розвитку суб'єктів господарювання у сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності	15	25	15	25	15	25	15	25	60	100
Всього	15	25	15	25	15	25	15	25	60	100

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти денної форми навчання:

- **усне опитування:** (для тем 2,3,9,11: 0-4 бали, для тем 1,4,5,6,7,8,10: 0-3 бали): 0 балів – здобувач не готовий до відповіді або відповіді не вірні; 1 бал – відповіді правильні, але не достатньо обґрунтовані, 2 бали – відповіді правильні, розгорнуті, 3 бали – відповіді правильні, розгорнуті, з відповідними прикладами з чіткими відповідями на додаткові уточнюючі питання; 4 бали – здобувач застосовує науковий підхід до обґрунтування відповідей;

- **розв'язування тестів** (0 – 2 бали, для тем 1,7,8: 0-3 бали): 0 балів – відповіді невірні; 1 бал – відповіді вірні на 60 %; 2 бали – відповіді вірні на 61-100 %; для тем 1,7,8 3 бали отримують здобувачі, які надають коментарі до відповідей.

- **виконання завдань самостійної роботи (виконання проекту):** необхідно виконати комплексний проект з аграрного бізнесу, який охоплює всі теми, максимальна оцінка проекту 25 балів: 0 балів – проект не виконаний; 1-5 балів – обґрунтована актуальність проекту; 6-10 балів – проект виконаний наполовину; 11-15 балів – проект виконаний без належного економічного обґрунтування; 16-20 балів – проект виконаний в повному обсязі, але без презентації; 21-25 балів – проект та презентація повністю відповідають вимогам.

- **виконання вправ (розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів) на практичних заняттях** (для тем 2,3,9,11: 0-4 бали, для тем 1,4,5,6,7,8,10: 0-3 бали): 0 балів –

здобувач не виконав завдання; 1 бал – завдання виконано не в повному обсязі, 2 бали – завдання виконане в повному обсязі, однак висновки не конкретні, 3 бали – завдання виконане в повному обсязі, висновки обґрунтовані; 4 бали – здобувач застосовує науковий підхід до обґрунтування відповідей.

Форма проведення підсумкового контролю згідно робочого та навчального плану – залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
Розподіл балів оцінювання знань з навчальної дисципліни
(денна форма навчання, підсумковий семестровий контроль – залік)

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом за темою
	Усне опитування	Тестовий поточний контроль	Виконання завдань самостійної роботи (підготовка проекту)	Розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів)	
Тема 1. Аграрний бізнес в системі економічних відносин	-	3	2	-	5
Тема 2. Особливості аграрного ринку та його інфраструктури	4	2	2	4	12
Тема 3. Конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	4	2	2	4	12
Тема 4. Ринок зерна та олій	3	2	2	3	10
Тема 5. Ринок овочів, плодів, ягід	3	2	2	3	10
Тема 6. Ринок молока та м'яса	3	2	2	3	10
Тема 7. Ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки	-	3	3	-	6
Тема 8. Ринок органічної продукції	-	3	3	-	6
Тема 9. Біржова торгівля та ціноутворення на аграрну продукцію	4	2	2	4	12
Тема 10. Аграрна політика та державне регулювання в аграрній сфері	-	2	3	-	5
Тема 11. Вплив кризових явищ на аграрний бізнес та оцінювання ризиків	4	2	2	4	12
<i>Всього балів</i>	25	25	25	25	100

Форми, шкала та критерії оцінювання **результатів навчання** при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти заочної форми навчання:

- **усне опитування:** (теми 1-2: 0-12 балів; теми 3-11: 0-13 балів): 0 балів – здобувач не готовий до відповіді або відповіді не вірні; 1-6 балів – відповіді не достатньо обґрунтовані, 7-10 балів – відповіді правильні, розгорнуті, 11-12 балів – відповіді правильні, розгорнуті, з відповідними прикладами з чіткими відповідями на додаткові уточнюючі питання; 13 балів – здобувач застосовує науковий підхід до обґрунтування відповідей;

- **розв'язування тестів** (0 – 2 бали, для тем 1,7,8: 0-3 бали): 0 балів – відповіді

невірні; 1 бал – відповіді вірні на 60 %; 2 бали – відповіді вірні на 61-100 %; для тем 1,7,8 3 бали отримують здобувачі, які надають коментарі до відповідей.

- **виконання вправ (розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів) на практичних заняттях** (для тем 1-2: 0-12 балів, для тем 3-11: 0-13 балів): 0 балів – здобувач не виконав завдання; 1-6 бал – завдання виконано не в повному обсязі, 7-10 бали – завдання виконане в повному обсязі, однак висновки не конкретні, 3 бали – завдання виконане в повному обсязі, висновки обгрунтовані; 11-12 (13) балів – здобувач застосовує науковий підхід до обгрунтування відповідей.

- **виконання контрольної роботи:** контрольна робота передбачає виконання комплексного проекту з аграрного бізнесу, який охоплює всі теми, максимальна оцінка проекту 25 балів: 0 балів – проект не виконаний; 1-5 балів – обгрунтована актуальність проекту; 6-10 балів – проект виконаний наполовину; 11-15 балів – проект виконаний без належного економічного обгрунтування; 16-20 балів – проект виконаний в повному обсязі, але без презентації; 21-25 балів – проект та презентація повністю відповідають вимогам.

Форма проведення підсумкового контролю згідно робочого та навчального плану – залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Розподіл балів оцінювання знань з навчальної дисципліни

(заочна форма навчання, підсумковий семестровий контроль – залік)

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом за темою
	Усне опитування	Тестовий поточний контроль	Виконання контрольної роботи	Розв'язування задач та ситуаційних завдань (кейсів)	
Тема 1. Аграрний бізнес в системі економічних відносин	-	25	2	-	2
Тема 2. Особливості аграрного ринку та його інфраструктури	13		2	12	27
Тема 3. Конкуренція та конкурентоспроможність в аграрному бізнесі	-		2	-	2
Тема 4. Ринок зерна та олії	-		2	-	2
Тема 5. Ринок овочів, плодів, ягід	-		2	-	2
Тема 6. Ринок молока та м'яса	-		2	-	2
Тема 7. Ринок насіння, добрив, засобів захисту рослин, агротехніки	-		3	-	3
Тема 8. Ринок органічної продукції	-		3	-	3
Тема 9. Біржова торгівля та ціноутворення на аграрну продукцію	-		2	-	2
Тема 10. Аграрна політика та державне регулювання в аграрній сфері	-		3	-	3
Тема 11. Вплив кризових явищ на аграрний бізнес та оцінювання ризиків	12		2	13	52
<i>Всього балів</i>	25	25	25	25	100

Політика оцінювання

Академічна доброчесність:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перекладання:

Практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Перекладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Андрійчук В.Г. Економіка агропромислового комплексу: підручник. Київ: КНЕУ, 2013. 779 с
2. Довідник економіста сільськогосподарського підприємства / за ред. Ю. О. Лупенка та О. В. Захарчука. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2018. 600 с
3. Економіка підприємства: підручник / за заг. та наук. ред. Г. О. Швиданенко. 2-ге вид., перероб. і допов. Київ: КНЕУ, 2019. 551 с. 7. Економіка підприємства: задачі, кейси, ділові ігри / за заг. ред. Г. О. Швиданенко. Київ: КНЕУ, 2018. 307 с.
4. Коваленко Ю.С. Аграрний ринок України: організація та управління К. : ІАЕ УААН, 1998. 108 с.
5. Кудлай В. Г. Економіка і організація агробізнесу: практикум. Київ: КНЕУ, 2020. 211 с.
6. Малік М.Й., Півторак В. С., Шпикуляк О. Г., Мамчур В. А. Концептуальні оцінки перспективи розвитку малих аграрних підприємств. Розвиток малих аграрних підприємств у ринковому інституційному середовищі: індикатори та ефективність: монографія /Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» [Лупенко Ю. О., Шпикуляк О. Г., Малік М. Й. та ін.]; за ред. О. Г. Шпикуляка. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2017. 204 с. (С. 151 –157).
7. Мамчур В. А. Аграрний ринок як механізм координації й стимулювання інноваційної діяльності. Інноваційне забезпечення розвитку сільського господарства України: проблеми та перспективи: монографія/ 409 116 [Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Шпикуляк О.Г. та ін.]. Київ. ННЦ —ІАЕ» . 2014. 516 с.
8. Могильний О.М. Трансформація організаційно-правових форм сільського господарства: від багатоукладності до латифундації. Економіка АПК. 2021. № 1. С. 15–27.
9. Могильний О.М., Козак М.І. Сировинна орієнтація аграрного сектору та її соціально-економічні наслідки для України. Економіка АПК. 2021. №3. с. 19–32.
10. Модернізація матеріально-технічної бази аграрних підприємств: моногр. / за ред. О. В. Захарчука та В. Д. Войтюка. Київ-Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2019. 305 с.
11. Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери : наукова доповідь / за заг.ред. акад. НААН П.Т. Саблука. К. : ННЦ ІАЕ, 2011. 342 с.

12. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь / Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» / [кол. авторів: Ю.О. Лупенко, О.Г. Шпикуляк, В.Я. Месель-Веселяк ... Мамчур В.А. та ін.] Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 114 с.
13. Перспективні форми організації господарської діяльності на селі: наукова доповідь / Ю. О. Лупенко, О. Г. Шпикуляк, В. Я. Месель-Веселяк та ін. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2019. 114 с.
14. Самойлик Ю.В. Агропродовольчий ринок в умовах економічних змін: суть і класифікація. *Управління соціально-економічним розвитком в умовах змін: монографія* / [заг. ред. д. держ. упр., професора Т.М. Лозинської]: Полтавська державна аграрна академія. Полтава : ФОП Гаража М.Ф., ТОВ Сімон, 2017. С. 9-20.
15. Самойлик Ю.В. Агропродовольчий ринок: розвиток в умовах глобалізаційних викликів економіки: монографія. Полтава, 2018. 494 с.
16. Самойлик Ю.В. Механізм підвищення енергоефективності виробництва продукції в аграрному секторі економіки. *Енергоефективність економіки: проблеми сьогодення та майбутнього: колективна монографія* / за заг. ред. В.Я. Чевганової. Полтава: ПолтНТУ, 2017. С. 34-46.
17. Самойлик Ю.В. Соціально-економічна сутність ринку в умовах глобалізації. *Соціально-економічні аспекти розвитку економіки підприємства: монографія* / під заг. ред. д.е.н., проф. О.Б. Чернеги, Донецька нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Кривий Ріг. ФОП Залозний В.В., 2017. С. 191-209.
18. Семенов В. Ф., Сіваченко І. Ю., Федоряка В. П. Загальний курс агробізнесу: Навч. посіб. / За ред. В. Ф. Семенова, І. Ю. Сіваченка. К.: Знання, КОО, 2000.
19. Семенов В. Ф., Сіваченко І. Ю., Федоряка В. П. Кирилова О. Л. Основи агробізнесу: Навч. посіб. / За ред. В. Ф. Семенова, І. Ю. Сіваченка. Одеса: ОКФА, 1997.
20. Сіваченко І. Ю. Міжнародний агробізнес: Навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2003.
21. Топ 100 латифундистів України / Національний агропортал латифундистів. веб-сайт. URL: <http://latifundist.com>.
22. Топ-200. Рейтинг агрокомпаній України. веб-сайт. URL: <http://delo.ua>.
23. Формування та функціонування ринку агропромислової продукції: Практ. посіб. / За ред. П. Т. Саблука. К.: ІАЕ, 2000. 556 с.
24. Шпичак О. М., Лупенко Ю. О., Боднар О. В. та ін. Методичні положення щодо функціонування системи економічних важелів підвищення споживчої вартості сільськогосподарської продукції та продовольства / за ред. О. М. Шпичака Київ: ННЦ «ІАЕ», 2020. 70 с.
25. Beventer E. and Fon Hampe J. Basic knowledge of the market economy in eight lectures: 1993. P. 176.
26. BusinessDictionary. веб-сайт. URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/market.html>
27. Samoilyk Iu. Development indicators of agricultural sector in the world. *Mechanisms of interaction between competitiveness and innovation in modern international economic relations: collective monograph* / edited by M. Bezpartochnyi, in 4 Vol. / ISMA University. Riga: "Landmark" SIA, 2017. Vol.4. pp. 128-137.
28. Samoilyk Iu. Industry features of structuring of agricultural markets. *Formation of modern social, economic and organizational mechanisms development of entities agrarian business: collective monograph.* / edited by M. Bezpartochnyi / ISMA University. – Riga: "Landmark" SIA, 2017. 180 p.
29. Samoilyk Iu. Strategic estimations and vectors of Ukraine's social and economic development in the conditions of european integration and the world partnership monograph / edited by V. Yatsenko. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom. 2017. pp. 308-318.

Допоміжні

30. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: інформаційно-аналітичний збірник. Вип. 5 / за ред. П.Т. Саблука та ін. К.: ІАЕ УААН. 2002. С. 433.

31. Батуріна М., Луков В. Ринок: сутність, основні поняття і структура. К. 2005.384 с.
32. Башнянин Г.И. Экономические системы: монография. Т. 4 Львов: Лига-Пресс, 2013. 508 с.
33. Башнянин Г.И. Генеза ринкової економіки (політекономія, макро-, мікроекономіка, економічний аналіз, економіка підприємства, менеджмент, маркетинг, фінанси банку, інвестиції, біржова діяльність): терміни, поняття, персоналії). За ред. Г.І. Башнянина, В.С. Іфтемінчука. К. : Магнолія плюс, 2004. 688 с.
34. Башнянин Г.И. Економічні системи: монографія: Т. 4. Львів : Ліга-Прес, 2013. 508 с.
35. Березін О.В. Продовольчий ринок України. Теоретико-методологічні засади формування і розвитку : монографія. К. : Центр учбової літератури, 2008. 184 с.
36. Васелевський М. Економіка логістичних систем : монографія / за наук. ред. Є. Крикавського та С. Кубіва. Львів : В-во Національного університету “Львівська політехніка”, 2008. 596 с.
37. Гесць В., Філіпенко А.С., Будкін В.С. Ринкова трансформація в Україні: здобутки, труднощі, уроки. Україна і світове господарство на межі тисячоліть К. Либідь, 2002. С.15.
38. Карпенко Н.В. Господарські зв'язки в інфраструктурному комплексі продовольчого ринку України Полтава : РВВ ПУСКУ, 2004. 122 с.
39. Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Мамчур В. А., Авраменко Ю.О. Інституційно-правове забезпечення розвитку сімейного фермерства в Україні. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.
40. Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Мамчур В. А., Авраменко Ю.О. Тенденції розвитку сімейних фермерських господарств. Організаційно-економічне забезпечення розвитку сімейних фермерських господарств: монографія / [Лупенко Ю. О., Малік М. Й., Шпикуляк О. Г. та ін.]. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019, 212 с.
41. Малік М.Й., Шпикуляк О.Г., Мамчур В.А. Інституціональне середовище та формування соціальної відповідальності аграрних підприємств. Економіка АПК. 2017. №12. С. 5-10.
42. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. № 1106. База даних “Законодавство України” / Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas>
43. Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини: Закон України від 03.09.2013 № 425-VII – База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/425-18>
44. Про внесення змін до Закону України “Про сільськогосподарську кооперацію”: Закон України від 20.11.2012 р. № 5459-17. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>
45. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України № 237/96-ВР від 07.06.96. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>
46. Про захист економічної конкуренції: Закон України № 2210-III від 11.01.2001. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
47. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 р. за № 771/97-ВР. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>
48. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: проект закону номер реєстрації № 5448 від 24.11.2016. База

даних “Законодавство України” / ВР України. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=60576

49. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003 № 742-IV. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/742-15>

50. Про сільськогосподарську кооперацію: Закон України від 10.07.2003 р. № 1087-IV. База даних “Законодавство України” / ВР України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>

14. Інформаційні ресурси

51. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України (АРІФРУ) – (Stock market infrastructure development agency of Ukraine (SMIDA). web-site. URL: <https://smida.gov.ua/>

52. Аграрне інформаційне агентство. web-site. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-10-tovariv-agrarnogo-eksportu-z-ukraini-u-2017>

53. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. веб-сайт. URL: <http://sfs.gov.ua>

54. Офіційний сайт Європейської Комісії. веб-сайт. URL: http://ec.europa.eu/taxation_customs

55. Офіційний сайт Спілки виробників органічних сертифікованих продуктів. веб-сайт. URL: www.organicukraine.org.ua

56. Офіційний сайт статистичної служби Європейського Союзу (EUROSTAT). веб-сайт. URL: <http://epp.enrostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home/>

57. Офіційний сайт ТОВ “Органік стандарт”. веб-сайт. URL: www.organicstandard.com.ua

58. Офіційний сайт ВГО “Союз учасників сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів України”. веб-сайт. URL: <http://www.coop-union.org.ua>

59. Статистичні дані FAOSTAT. веб-сайт. URL: <http://faostat3.fao.org/faostat-gateway/go/to/download/FB/FBS/E>

60. Agriculture, value added. web-site. URL: <https://data.worldbank.org/indicator>

61. Global Organic Market Access (GOMA). A project of FAO, IFOAM and UNCTAD. web-site. URL: <http://www.goma-organic.org/about/project>

62. Globalization. Standford Encyclopedia of Philosophy. веб-сайт. URL: <http://plato.stanford.edu/en-tres/globalization/>

63. KOF Globalisation Index. web-site. URL: <https://www.kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>

64. Major agribusiness website. <https://latifundist.com/rating>

65. The Global Competitiveness Report. web-site. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

66. The global risks report 2018 web-site. URL: <https://www.weforum.org/reports/the-global-risks-report-2018>

67. U.S. department of agriculture. web-site. URL: <https://www.usda.gov>

68. Ukrstat / Economic Statistics / Economic activities / Agriculture, forestry and fishing households-households. Official site of the State Statistics Service of Ukraine. web-site. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

69. Understanding The WTO. What We Stand For. web-site. URL: https://www.COT.org/english/theCOT_e/whatis_e/what_stand_for_e.htm